

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK, 12. FEBRUAR 1982

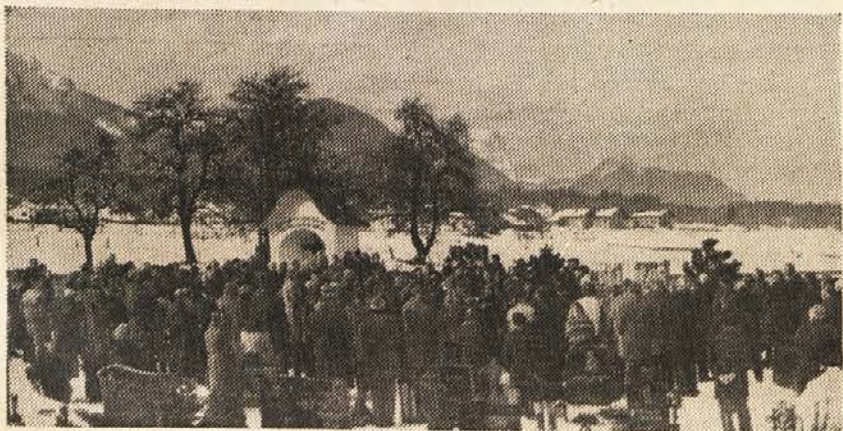
ŠTEV. 6 (2057)

SPOMINSKA SVEČANOST V SVEČAH:

Njihova žrtev nas obvezuje

da ostanemo zvesti idealom, za katere so se borili in padli

Postala je že tradicija, da se vsako leto prve dni v februarju zberemo na sveškem pokopališču in ob tukajšnjem partizanskem grobišču počastimo spomin na prvega koroškega narodnega heroja Matijo Verdnika-Tomaža ter njegove padle soborce tovariša Aleša Einspielerja, Florijana Križnarja, Valentina Schwarza, brata Čero in vse borce, ki so pokopani na tem pokopališču. Spomin pa velja tudi vsem neštetim mladim in hrabrim junakom, ki so darovali svoja življenja za osvoboditev izpod fašističnega jarma, ter milijonom nedolžnih ljudi, ki jih je nacifašistični režim na zverinski način pomoril širom cele Evrope.

S temi uvodnimi besedami (nadaljnje misli iz njegovega govora objavljamo na posebnem mestu) je predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc na nedeljski spominski svečanosti v Svečah orisal namen in pomen takih trenutkov spomina, ko se v mislih povrnemo nazaj v težke čase narodnoosvobodilne borbe, v leta nacističnega nasilja, v tisto obdobje novejših zgodovine, ko se je naš narod — obsojen na smrt in izpostavljen nepopisnemu trpljenju — odločil za življenje in se dvignil v oboroženi upor proti tistim, ki so ga nameravali iztrebiti. In taki trenutki spomina veljajo predvsem tistim, ki so v tem boju na smrt in življenje darovali svojo srčno kri — na štiridesetih pokopališčih širom južne Koroške počiva več kot 500 mladih partizanskih borcev.

Eno izmed teh pokopališč je v Svečah, kjer je skupaj z drugimi junaki pokopan narodni heroj Matija Verdnik-Tomaž, ki se je vrnil v rodni kraj svojih staršev, da tudi v Rožu zaneti iskro upora proti nacističnemu nasilju. Tomaževo življenjsko pot in prispevek, ki ga je skupaj s svojimi soborci in domačim prebivalstvom doprinesel za razvoj osvobodilnega gibanja v zapadnem delu južne Koroške, je na nedeljski spominski svečanosti orisal predvsem govornik borčevske organizacije z Jesenic Franc Konobelj-Slovenko. O skupnem grobu, kjer so poleg domačinov pokopani tudi jeseniški borci, je dejal, da najlepše simbolizira cilje in namene narodnoosvobodilnega boja na obeh straneh Karavank: obojim je bila skupna ista misel — boriti se do zadnjega proti fašizmu, ki je zaslužil vsd, ki bi podjarmil ustvariti nov red, ki bi podjarmil vse svobodoljubne narode.

Govornik je opozoril, da so širom Koroške raztreseni taki grobovi, ki naj bi nam bili opomin, da se fašizem in nacizem ne smeta več ponoviti. „Imamo upanje“, je poudaril tovariš Slovenko, „da bo vedno več demokratičnih in svobodoljubnih ljudi spoznalo pravilnost te

borbe in se padlih borcev spominjalo z vsem spoštovanjem. In če je narodnoosvobodilna borba združila Slovence na obeh straneh Karavank in postala most prijateljstva tudi z drugimi demokratičnimi in naprednimi gibanji tostran meje, potem naj bo tudi danes, ko na vseh straneh rožljajo z orožjem in grozijo z atomskimi bombami, vsak

Z bojem za naše pravice in enakopravnost

se bomo oddolžili tudi protifašističnim borcem in žrtvam fašizma

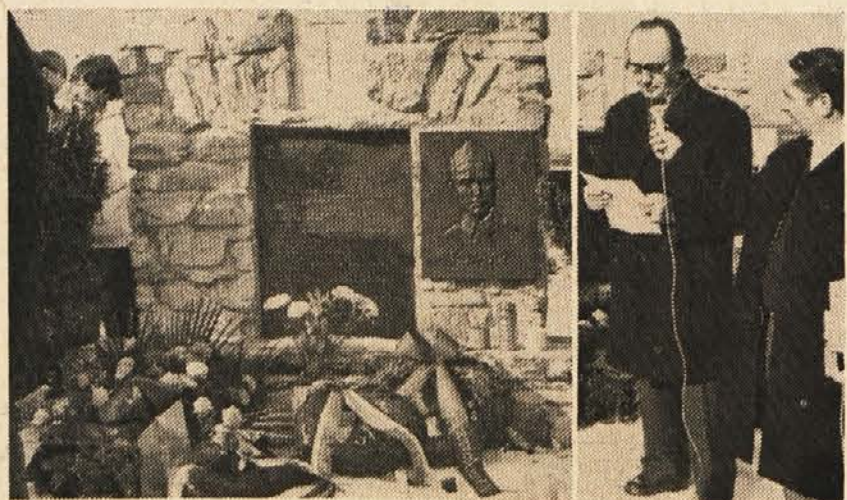
Težko si je predstavljati, koliko ponižanja in sramočenja so morali prestati najboljši sinovi in hčere slovenskega naroda in vseh drugih ponižanih narodov med drugo svetovno vojno, je dejal predsednik ZKP Janez Wutte-Luc na spominski svečanosti v Svečah. Na tisoče jih je moralo prenašati trpljenje in muke, ker niso bili pripravljeni izdati svojih svetlih idealov in ne svojih tovarišev — raje so stopili pred puške nečloveških fašističnih krvnikov in se žrtvovali za resnico in svetlejšo bodočnost preživelih in ko se naše misli vračajo nazaj v težke čase vojne, se posebno spominjamo junaštva naših hrabrih soborčev in soborcev, s katerimi smo se skupaj borili in trpeli ter bili priče njihove prerane smrti, ko so omahnili v boju za svobodo, enakopravnost in sožitje med narodi. Z globoko vero v te ideale je prišel v svoj rodni kraj tudi Matija Verdnik-Tomaž. Prinesel je iskro protifašističnega upora ter kot aktivist in bорец organiziral boj proti nacifašizmu v Rožu in na področju rožanskih Rut.

Govornik je spomnil, da smo bili koroški Slovenci nemškimi nacionalistom že vedno trn v peti in so se zato po

dan prisotna misel, da se moramo še vedno boriti za napredne ideje, to je za tiste ideje, ki jih goji ves napredni svet, ki si želi le eno: da bi povsod zavladal mir in da ne bi bilo več lačnih in preganjanih.

Spominske svečanosti v Svečah se je na povabilo Zveze koroških partizanov letos spet udeležilo lepo število ljudi. Med njimi so bili tudi nekdanji soborci na sveškem pokopališču pokopanih partizanov; prišli so iz naših koroških krajev, pa tudi z gorenjske strani, da se skupaj poklonijo tovarišem, s katerimi jih je preko smrti povezal skupni boj proti fašizmu. Na ta skupni boj, na skupno trpljenje in žrtvovanje, na skupno vero v končno zmago človečanstva je bil osredotočen tudi okvirni spored, ki sta ga z izbranimi pesmimi izvajala Koroški partizanski pevski zbor in znani gledališki igralec Miha Baloh.

Ob spomeniku narodnemu heroju Matiji Verdniku-Tomažu in tovarišem so položili vence predstavniki Zveze koroških partizanov, Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, generalnega konzulata SFRJ v Celovcu ter bivših koroških borcev iz obmejnih občin v Sloveniji. Tudi cvetje je bilo izraz zavesti, da nas žrtev padlih partizanov obvezuje, da ostanemo zvesti idealom, za katere so se borili in padli.

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU:

Prešernova proslava

Slovenske prosvetne zveze v Celovcu

Tudi letos je priredila Slovenska prosvetna zveza v Celovcu Prešernovo proslavo, ki je bila tako po vsebinski izvedbi kot po udeležbi dostojen prispevek koroških Slovencev k počastitvi slovenskega kulturnega praznika. Ljubitelji slovenske kulture iz številnih krajev južne Koroške so napolnili lepo veliko dvorano novega studia koroškega radia, med častnimi gosti pa so bili tudi konzul SFRJ v Celovcu Alfonz Naberžnik s soprogo in vicekonzul Svetislav Popovič, celovski župan Leopold Guggenberger ter predstavniki naših narodnih, kulturnih in gospodarskih organizacij. (Obširno poročilo o uspeli prireditvi objavljamo na 3. strani.)

PAHR O JUŽNI TIROLSKI:

Minili so časi

VLJUDNIH DIPLOMATSKIH NOT

Na seji severno-južnotirolskega konfederalnega komiteja, ki se je prejšnji teden sestal v Innsbrucku, je zunanji minister Pahr napovedal, da bo Avstrija spremenila svojo dosedanje južnotirolsko politiko. Dejal je, da so minili časi, ko je bilo mogoče predajati ljudne diplomatske note, kajti enajst let po sklenitvi južnotirolskega „paketa“ je napočil trenutek, ko je te obveznosti treba do kraja izpolniti.

Do takih zaključkov so prišli na

podlagi ocene, ki jo je predstavnikom tirolske deželne vlade in avstrijske zvezne vlade podal južnotirolski deželni glavar Magnago, ko jim je poročal o nedavnem razgovoru južnotirolske delegacije s predsednikom italijanske vlade Spadoliniem. S svojim zadnjim obiskom v Rimu južni Tirolci namreč niso zadovoljni in je bilo zato pričakovati določene premike tudi na strani Avstrije kot zaščitne sile.

Kakor znano, so pri izpolnjevanju južnotirolskega paketa ostala doslej neresena predvsem vprašanja nemškega uradnega jezika pri sodiščih in uradih ter posebnega upravnega sodišča za bociensko pokrajino. Strokovnjaki rimske vlade so sicer pripravili osnutke tozadevnih izvedbenih zakonov, vendar so z njimi pri južnih Tirolcih izzvali nezadovoljstvo in odpor. Zdej je minister Pahr napovedal, da bo sklical posebno delovno skupino avstrijskih, severnotirolskih in južnotirolskih pravnih izvedencev, ki naj bi proučila omenjene osnutke in na tej osnovi izdelala stališča, s katerim bo Avstrija potem „nastopila“ v Rimu. Če pa bi rimska vlada svoja izvedbena določila „diktila“ brez pristanka južnih Tirolcev (ali se je pri tem morda spomnil, kako je Avstrija „osrečila“ koroške Slovence, ko jim je proti njihovi volji vsilila slej ko prej osporavani zakon o narodnih skupinah?), potem bi to imelo posledice tudi za tako imenovani operativni kolektor: Južna Tirolska kot tudi Avstrija bi odklonili izjavo o dokončni poravnavi južnotirolskega spora.

Avstrija se kot zaščitna sila Južne Tirolske torej namerava poslužiti spet „odločnejše“ govorice v dialogu z Italijo. Pri tem posebej poudarja načelo, ki ga je v tem vprašanju že vedno zastopala — da so sprejemljive samo take rešitve, ki jih italijanska vlada doseže v sodelovanju in sporazumu z južnimi Tirolci. Kakor je to načelo brez dvoma pravilno, pa je upravičeno tudi vprašanje, zakaj se Avstrija ne ravna po enakih merilih tedaj, kadar „rešuje“ svoje lastne manjšinske probleme?

vati na koroških tleh, je zasluga velike večine koroških Slovencev, ki so ta boj podpirali; skrbeli so za prehrano in opremo partizanov ter jih obveščali o premikih nacistične vojske in policije. Veliko teh poštenih ljudi je bilo odkritih ali izdanih in so jih nacisti odvlekli v zapore in razna taborišča, od koder se jih mnogo ni več vrnilo. A plamen upora, ki je zagorel tudi na Koroškem, se ni dal več pogasiti — vzplamtel je in se širil na celotno področje, kjer prebivamo Slovenci.

Kakor smo bili v najtežjih časih naše zgodovine združeni v osvobodilni fronti, brez razlike ideološke usmerjenosti, tako moramo tudi danes ne glede na strankarsko pripadnost posameznika stati v skupni borbi proti novoporojajočemu se fašizmu, ki se pojavlja v raznih oblikah, je nato poudaril govornik. V tej zvezi je ugotovil, da skušajo naši nasprotniki z vsemi sredstvi preprečiti, da bi koroški Slovenci dobili pravice, ki so nam zajamčene v državni pogodbi, v členu 7, kateri je sad našega trpljenja in boja proti nacizmu. Posebej je omenil oba najbolj značilna primera diskriminiranja Slovencev — iz najnovejšega časa — Velikovec in Zifaro vas ter naglasil, da so vse te nedemokratske akcije pravzaprav posledica protislovenskega ščunjanja nemških nacionalistov.

Ugotoviti moramo — je dejal predsednik ZKP — da tudi 37 let po končani vojni še vedno nimamo vseh tistih pravic, ki so sad naše junaške borbe in velikih žrtv. Ugotoviti moramo, da merodajni činitelji v Avstriji nimajo dovolj poguma, da bi v celoti izpolnili obveznosti, ki so jih prevzeli z državno pogodbo, ob katere sklenitvi so se ponašali z doprinosom Avstrije v boju proti fašizmu — torej z našo partizansko borbo in z žrtvami, ki smo jih v glavnem doprinesli mi.

„Kakor smo med vojno skupno hodili po poti, ki nam jo je nakazal Matija Verdnik-Tomaž, tako bodimo složni tudi danes, ker le s skupnimi silami bomo dosegli vse tisto, za kar so naši

tovariši žrtvovali svoja mlada življenja — da bomo resnično enakopravni živel v demokratično mislečimi sodelanci,“ je ob koncu poudaril govornik. „S tem, da bomo uresničevali te ideale, se bomo tudi najbolj oddolžili vsem protifašističnim borcem in žrtvam fašizma pri nas na Koroškem in širom po Evropi.“

ZARADI ŽITRAJSKEGA SKLEPA PISMO TUDI UPRAVNEMU IN USTAVNEMU SODIŠČU

WAGNER: Pravzaprav bi ga morali kaznovati

Deželna vlada še ni odgovorila žitrajškemu šolskemu ravnatelju Kukovici na pismo, ki ga je odposlal v drugi polovici januarja. S pismom se je Kukovica uprl občini, ki je po njegovem mnenju prekoračila svoje kompetence in ukrepala proti pravicam, ki so zajamčene v členu 7 državne pogodbe. Dežela kot občinska nadzorna oblast na to pravno sredstvo predstavitve še ni odgovorila. Na svoji zadnji tiskovni konferenci prejšnji teden pa je deželni glavar Wagner na vprašanje našega sodelavca, kaj misli storiti dežela, izjavil: pravzaprav bi ga morali kaznovati, menil je tudi, da bi bilo umestno disciplinarno ukrepati proti Kukovici, to pa je odvisno od prijave občine. Prav tako je bil mnenja, da je ravnatelj postopal samovoljno, pri tem velikem številu učiteljev pa ni mogoče trpeti nobenih izjem. Deželni glavar je bil tudi mnenja, da žitrajška zadeva nima nič opraviti s pravicami manjšine.

Čeprav deželni glavar ni povedal, kaj bo storila dežela, je kljub temu spet potrdil svoj odklonilni odnos do pravic Slovencev, ob koncu pa še dejal, da bi bil na mestu kompromis. Torej se gospodje kljub zatrjevanju, da gre le za disciplinarno vprašanje, zavedajo, da gre za pravice slovenske manjšine, za kršitev le-teh. O kompromisu ki gre vedno samo v škodo manjšine, pa govorijo, ker iščejo formalno pot, s katero bi si umili svoje roke v nedolžnosti.

Z žitrajškim občinskim sklepom, ki zahteva odstranitev dvojezičnih napisov, pa se bosta morala baviti tudi ustavno in upravno sodišče. Ravnatelj Kuhovica se je konec januarja z obširnimi pismom obrnil tudi na ti dve instanci, ki bosta v teku leta mo-

rali zavzeti stališče k temu ponovnemu primeru kršitve člena 7.

K besedi se še medtem javili tudi socialistični mandatarji iz Žitare vasi, ki so jih v raznih pismih in protestnih resolucijah kritizirali številni mladi socialisti. Na vsako gospodinjstvo je socialistična frakcija poslala posebno informacijo o zadnji občinski seji, v kateri obširno razlaga potek odločitve in se brani proti očitkom barantanja, frakcijski vodja Pepelner pa opisuje svojo frakcijo kot pristaša miroljubne poti in znosnih rešitev. V isti sapi pa pride Pepelner do „programatičnega“ zaključka, da nobeden ne bo mogel rešiti narodnostnega vprašanja v zadovoljstvo vseh. Takšne rešitve prav gotovo ne more biti, saj Slovincem in hkrati protislovenskim

silam nikoli ne moreš ustreči hkrati.

V svojem prikazu dogodkov si socialisti sami nasprotujejo. Pišejo, da je Tinej Hribnik že 15. decembra opozoril občinski svet, da je ravnatelj Kukovica že pred meseci informiral arhitekta, kakšni bodo napisi, odgovorni ljudje na občini pa tega niso posredovali pristojnim gremijem v občini. Torej morajo sami indirektno priznati, da ravnatelju ne morejo očitati samovoljnosti, čeprav uporablja jo ta argument do najvišjega političnega vrha v deželi.

Iz letaka socialističnih mandatarjev je tudi razvidno, da se socialisti še malo niso upirali ÖVP-jevskemu pritisku po odstranitvi dvojezičnih napisov. Pepelner izraža v letaku željo, da bi bil ta spor kmalu končan in da bi se vsi osredotočili skupaj z zvezno in deželno vlado na reševanje gospodarskih problemov. Slovensko prebivalstvo je celo mnenja, da do tega spora sploh ne bi prišlo, če v občini ne bi protislovenske sile imele absolutno premoč. Še manj pa bi moglo priti do takšnih sporov, če bi zvezna in deželna vlada že kmalu po letu 1955 izpolnile pravice, ki grejo koroškimi Slovincem. Potem bi prav gotovo tudi socialistična frakcija v zadnjem odstavku svojega letaka ne mogla očitati predsedniku ZSO, dr. Franciju Zwitteru, da menda izvaja pritisk na delavce v Žitari vasi, ker se je „upal“ omeniti dejstvo, da je sklep o odstranitvi napisov bil sprejet v občini, katere občani imajo delovna mesta v Rebrci in jih bodo imeli tudi v novem mešanem podjetju prav v občini Žitara vas.

Ta Pepelnarjeva obsodba predsednika Zwittera je prava nesramnost.

Umrl je Karel Šiškovič-Mitko

Pretekli teden je umrl dr. Karel Šiškovič, ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu. Nenadna izguba Šiškoviča ni prizadela le Slovence na Tržaškem, Goriškem in v Videmski pokrajini, temveč tudi številne njegove prijatelje v Sloveniji in pri nas na Koroškem. Dr. Karel Šiškovič je rad prihajal na Koroško, kjer je ponovno predaval o položaju Slovencev v Italiji. Kot član Slovenske kulturno gospodarske zveze se je zavzemal za stalen kontakt z Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem.

Iskrenega prijatelja Šiškoviča sem prvič srečal začetka sedemdesetih let na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Z velikim zanimanjem je tedaj sledil življenju slovenskih študentov na Dunaju. Že tedaj je govoril, da bi morali imeti Slovenci na Tržaškem in Koroškem poseben raziskovalni inštitut, ki bi pokrival specifične probleme zamejskih Slovencev. Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani pa naj bi bil za zgled in zamejskim raziskovalcem pomagal pri opravljanju njihovih raziskav. Vesel je bil uspešnega raziskovalnega dela študentov, ki so na koroških kulturnih dneh presenetili z raziskavo o socioekonomskem položaju petih vasi na južnem Koroškem. Skratka, bil je poln načrtov kot tudi konec novembra, ko sva se zadnjič videla. Predaval je na znanstvenem posvetovanju Nacionalna in socialna politika v slovenski zgodovini od konca 19. stoletja do danes. Tokrat sva se pogovarjala o skupnem delu zamejskih inštitutov in o oblikah sodelovanja z Inštitutom za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Zanimal se je natančno za naše stike z raziskovalci večinskega naroda.

Vmes ležijo leta tovarištva in iskrenega sodelovanja. Karel Šiškovič-Mitko je mnogo pripomogel tudi k razvoju Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu. Njegov nasvet nikoli ni bil vsiljiv, vedno iskreno mišljen in prijateljski. Stalno je poudarjal pomen samostojnega raziskovalnega dela zamejskih inštitutov. Za to je bil tudi najbolj poklican, saj je lahko iz leta v leto pokazal na svoje številne objave. Imel sem priložnost, da sem na mnogih znanstvenih srečanjih nastopil skupaj s Šiškovičem. Bil je stalno pripravljen referent in vnet razpravljavec. Seznanjal me je s številnimi znanstvenimi delavci v Sloveniji. Kako prijetno je bilo v njegovi družbi, še posebej po opravljenem uspešnem delu. Leta tovarištva in iskrenega sodelovanja so vse prehitro minula. Spomin na prijatelja ostaja ...

dr. Malle Avguštin

Protesti iz Nemčije in Dunaja

Medtem ko na občini in obe frakciji prispela spet nova pisma, ki obsojajo diskriminacijski sklep žitrajškega občinskega sveta.

Iz Göttingena z ZRN se je oglasila „Gesellschaft für bedrohte Völker“, ki je po A.I. druga največja organizacija za človekove pravice v Nemčiji. V svojem pismu ugotavlja, da so vedno bolj zaskrbljeni, ker se na Koroškem vedno bolj pojavljajo nemškonalnistični glasovi, ki s sklicevanjem na nemški jezik in nemško kulturo zagovarjajo diskriminacijo druge narodnostne skupine. Dejstvo, da na južnem Koroškem prepovedujejo v dvojezični šoli že dvojezične napise, pa pojmuje omenjeno združenje kot dokaz, da SP in VP iz dogodkov tretjega rajha nista napravili pravih zaključkov. Prav tako pa ne razumejo, da se žitrajška občina distancira od skupnega evropskega mišljenja, ki zagovarja mirno in enakopravno sožitje narodnosti v zahodni Evropi.

Odločno proti žitrajškemu sklepu je nastopila tudi FUEV. Njen podpredsednik Ernst Meyer je v pismu županu Posodu (kopijo je poslal tudi deželnemu glavarju in osrednjima organizacijama) kot posebno diskriminatorno označil dejstvo, da se je večina občinskega sveta odpovedala nemškemu napisu na

zunanosti šole, samo da slovenski ne bi prišel do veljave. Z najboljšo voljo ne morejo razumeti, da naj bi na ta način ustregli slovenski narodni skupnosti, prej vidijo v tem celo žalitev Slovencev. Zato pozivajo občinski svet, da naj čim prej prekliče omejeni sklep.

Tudi vseavstrijska visokošolska zveza na Dunaju se je solidarizirala z ravnateljem Kukovico in njen predsednik Josef Stockinger ugotavlja v pismu, da sklep občine nasprotuje duhu državne pogodbe ter je izraz protimanjšinskega mišljenja.

Slovenski študentje na Dunaju pa poročajo, da se dunajska javnost zelo zanima za žitrajški primer. Konec zimega semestra so delili na glavnih univerzah letak v tisočih izvodih. Reakcije so bile zelo živahne. Skoraj dnevno prihajajo na klubski naslov solidarnosti izjave dunajskih demokratov, čeprav je sedaj v počitnicah bolj „mrtvi čas“. Za začetek poletnega semestra pa napovedujejo še močnejšo organizirano informacijsko dejavnost v zvezi z žitrajškim primerom. Dobre izkušnje so napravili tudi z informacijsko brošuro Slovenskega informacijskega in dokumentacijskega centra v Celovcu, ki obširno poroča o ravnanju žitrajškega občinskega sveta.

Korupcija v Avstriji

Ni še izzvenel korupcijski škandal okoli dunajske splošne bolnišnice — drugo kolo sodnijskih obravnav pričakujejo za poletje tega leta — že je prišla na dan nova korupcijska afera, ki je skoraj istovredna dunajski.

Tudi v tem primeru gre za povprečnega državljana nepojmljivo vsoto ene milijarde šilingov, ki jo je poveril visoki ljudskostrankarski mandatar gradiščanskega deželnega zbora Erich Rauchwarter. Kot odgovorni zastopnik zadrage za izgradnjo stanovanj (Wohnbaugenossenschaft Ost) je spravil ob denar več sto varčevalcev, ki so zadržali mesec za mesec vplačali določene vsote, da bi končno prišli do lastninskih stanovanj ali hiš. Vendar so prišli samo ob svoj denar in trenutno ni izgledov, da bi jim kdo povrnal škodo, saj bo morala omenjena zadruga po vsej verjet-

nosti napovedati konkurz in nihče ne bo zanj prevzel odgovornosti.

Vendar se tu ne bomo spuščali v pravno ozadje teh do neba vpajočih korupcijskih škandalov. To bo stvar sodnijskih in menda tudi parlamentarnih raziskovanj, ki pa verjetno številnim majhnim varčevalcem, ki so prišli ob denar, tudi ne bodo pomagala. Saj ta dejstva niso samo niti v prvi vrsti zgolj juridičnega značaja, marveč samo označujejo sistem, ki funkcionira po geslu anarhije in v kateri velja princip džungle: močnejši požira šibkejšega; in ni stranke, ki ne bi bila zapletena v katerega od teh škandalov. Medtem ko so se ob dunajski bolnišnici lahko veselili gospodje ljudske stranke, ker so se tam v prvi vrsti obogatili uslužbenci dunajske občine, ki so bili hkrati člani socialistične stranke in se je SP na vse mogoče načine potrudila omalovaževati ta

škandal na raven „normalnega“ gospodarskega zločina, so vloge na Graziščanskem trenutno ravno obratno razdeljene. Tam se je znašla ljudska stranka na zatožni klopi, ki pač sedaj tudi noče nič kaj slišati o političnih posledicah. In tako bo šlo po principu „manus manum lavat“ (roka umije roko) in bodo pač posamezniki sodnijsko obsojeni, ker so v zadevo tako zapleteni, da jih je treba javnosti žrtvovati kot grešne kozle. Vendar so ti pojavi bolj zaskrbljujoči, kot da bi jih lahko legli ad acta po končani sodnijski obravnavi: v času najgloblje gospodarske krize po drugi svetovni vojni, v času, ko je brezposelnost v Avstriji narasla že na 5% in ko pada realni dohodek delovnih ljudi, si

iz „profila“

osvajajo izvoljeni mandatarji prebivalstva milijone in milijarde šilingov prav na račun svojih volilcev. Ne zažalajo jim njihovi privilegiji, ki jih jim nudi status javnega mandatarja, dodatno se na nesramen način še obogatijo — včasih pač imajo smolo. In to so potem tisti slučajji, za katere javnost zve — vendar so ti slučajji, verjetno le izjema, ne pa pravilo.

Gotovo: sodišča bodo razsodila, kdo je kaj prekršil. Nekateri bodo dobili svojo kazen. Ostal pa bo občutek, ki je po vsej verjetnosti upravičen, namreč, da ta gospoda ne zasluži zaupanja svojih volilcev; in še, da volilci nimajo dosti izbire, ker je korupcija zastopana tu pa tam, ker ni enobarvna, temveč zelo pisana. Vsekakor črna in rdeča. fra-ter

Nova deželna odlikovanja

V teku letošnjega leta bodo za služnim Korošcem prvič podelili Koroški deželni red in Koroški čestni znak. Kot zadnja avstrijska čestna dežela je Koroška v zadnjem letu sprejela zakon o podeljevanju omenjenih odlikovanj, ki jih bo podeljevala posebna komisija pri deželni vladi. Na zadnji tiskovni konferenci je deželni glavar Wagner dejal, da se je pojavila potreba po takšnih odlikovanjih tako med prebivalstvom kot tudi pri deželni vladi. Častne znake bodo podeljevali za posebne zasluge za deželo, Koroško deželno odlikovanje pa ljudem, ki so napravili izredna dejanja v korist Koroške ali katerih delovanje je iz političnega, gospodarskega, kulturnega ali humanitarne vidika, posebnega pomena za deželo.

Deželna vlada načrtuje podeliti odlikovanja ne samo v prihodnosti temveč tudi za zasluge v preteklosti. Vse stroške v zvezi z odlikovanji bo nosila dežela. Z razliko do ostalih zveznih dežel, ima na Koroškem pravico predlagati osebe za odlikovanja vsak deželan.

Značilne povezave

Kot „zelo nevarnega človeka“ so koroške varnostne oblasti označile 68-letnega Erwina Schönborna iz Nemčije, ki je bil minuli petek aretiran v Celovcu in ga bodo izgnali spet v Nemčijo, ker so mu avstrijske oblasti že leta 1978 prepovedale vstop in bivanje v Avstriji. In za „nedolžno ovčico“ v tem primeru gotovo ne gre, če pomislimo, da je Schönborn celo zahodnonemško sodišče obsodilo na dve leti in osem mesecev zapora — čeprav se je znano, da so zahodnonemške oblasti podobno kot avstrijske dokaj širokogrudne in pogosto že kar preveč popustljive, kadar gre za desničarske skrajneže.

Schönborn je ustanovitelj in vodja ene izmed najbolj ekstremističnih desničarskih organizacij v Nemčiji in je kot tak tesno povezan s številnimi sorodnimi združenji doma in v drugih državah. V takem svojstvu segajo njegove zveze tudi v Avstrijo (marsikaj o njih odkriva znana publikacija o desničarskem ekstremizmu v Avstriji, ki jo je že v petih nakladah izdal Dokumentacijski arhiv avstrijskega odpora na Dunaju) in mu je bilo zaradi tega — kakor že omenjeno — prepovedano bivanje v naši državi.

Kljub tej prepovedi pa se je Schönborn lani udeležil procesa na Dunaju, kjer sta bila obtožena neonacistične dejavnosti in potem oproščena sin in hčerka koroškega nacističnega gauleiterja Rainerja. In Schönborn je kljub tej prepovedi letos prišel na Koroško, kjer so ga sedaj aretirali — in sicer v stanovanju omenjene Rainerjeve hčerke Erike Hanneschläger!

Ali ni to zgovorno naključje, ali niso to značilne povezave?

Komaj pred dvema tednoma je Erika Hanneschläger kot priča v procesu, ki ga je sprožil predsednik KHD proti avtorjem zgoraj navedene publikacije o desničarskem ekstremizmu, zanimala povezave med koroškimi nemškonalnističnimi organizacijami ter desnoekstremističnimi združenji. Šele na ponovna opozorila sodnika je priznala, da je „nosilka tradicij“ koroških abwehr-kämpferjev in kot taka „brani domovino“, in da je hkrati tudi aktivna članica Burgerjeve NDP. S sedanjo aretacijo Schönborna je postalo znano, da je lok teh neposrednih povezav še dosti širši: sega od koroških nemškonalnističnih organizacij preko NDP in sorodnih grupacij vse tja do krogov, ki jim pripada iz Avstrije izgnani in v Nemčiji obsojeni desničarski ekstremisti Schönborn, ki ima potem zveze še do znanih neonacističnih skupin v Nemčiji in drugih državah.

Ob teh odkritjih se seveda prikaže v svojevrstni luči lanskoletna oprostilna sodba proti sinu in hčerki nekdanjega gauleiterja Rainerja, kakor je v taki luči treba videti tudi nedavno pričevanje Erike Hanneschläger (čeprav sedaj trdi, da ona sama Schönborna pozna šele kratko časa, medtem ko si je njen brat Friedrich menda z njim dopisoval). Povezave so vsekakor odkrite in to odkritje določenim krogom na Koroškem pač ni prijetno — razumljivo, saj se zdaj marsikaj vidi s pravim obrazom, kar se je doslej skrivalo za krinko neke posebne „domovinskiosti“.

(Dalje na 7. strani)

Jubilej dveh pomembnih kulturnih ustvarjalcev

V teh dneh sta praznovala visok življenjski jubilej dva pomembna slovenska prosvetna in kulturna ustvarjalca: Milka Hartman svojo 80-letnico in Folti Hartman 75-letnico rojstva. Rodila sta se v Libuči pri Pliberku, v njihovem ustvarjalnem življenju pa sta delovala v številnih krajih južne Koroške, tako njiju in njihovo delo poznajo širom po Koroški.

Oba sta mnogo prispevala in ohranjela za koroško slovensko kulturno zakladnico, v težkih okoliščinah sta ubrala avtodidaktično, samorastniško pot ter do današnjih dni sodelujeta v narodnem življenju koroških Slovencev.

Milka Hartman je želela postati učiteljica, pa ji je prva svetovna vojna zabranila normalno šolanje, kljub vsem oviram je našla pot do učiteljice, ki je v medvojnem času in tudi še po drugi svetovni vojni naučila številna slovenska dekleta kuhanja in drugih gospodinskih spretnosti. Prav

ta povezanost z ljudstvom in vdanost slovenskemu narodu sta rodila številne pesmi, ki dihaajo zrak pridnega kmeta, izžarevajo toploto domače zemlje, zrcalijo življenje na vasi, kot je pač nekaj bilo, prav tako pa so pesmi izpovedi iz globin njenega srca, močno povezane z vernostjo kmečke-

Dr. Franci Zwitter predaja na proslavi v Tinjah pesnici Milki Hartman plaketo Slovenske prosvetne zveze. Dr. Zwitter je poudaril Milki naprednost, saj se je posvetila izobraževanju žena, kar je velikega pomena za narodni obstoj, hkrati pa je prebral pismo zadržanega predsednika SPZ Valentina Polanška, ki je osvetlil jasnost, resnicoljubnost in prisrčnost pesnice.

Med številnimi častnimi gosti so bili med drugim jugoslovanski konzul Alfonz Naberžnik s soprogo, dr. Pavle Apovnik kot zastopnik deželnega glavarja, avstrijska konzula v Ljubljani dr. Georg Weiss in Ciril Stern s soprogo, predsednik NSKS dr. Matevž Grilc s soprogo, predsednik KKZ Lovro Kassl, predstavnik avstrijskih pisateljev Walter Nowofny in slovenskih pisateljev Bogdan Pogačnik.

Številnim čestitkam ob življenjskem jubileju se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

ga ljudstva. Opeva lepote krajev in čustva ljudi. Zato so jo ljudje sprejeli kot svojo in marsikatera njena pesem je že ponarodela.

Zakoreninjen med ljudstvom je brez dvoma tudi njen brat Folti Hartman, ki je s številnimi harmonizacijami ohranil in obogatil mnoge koroške narodne pesmi. Ljudje širom Koroške pa ga poznajo prav tako kot kulturnega organizatorja in pevovodjo, ki je v preteklem letu obhajal že 50-letnico svojega pevovodskega delovanja. S samostojnim prosvetnim pevovodskim delovanjem je začel v Pliberku, podpiral je druga društva, ter nešteto krat nastopal kot pevovodja združenih zborov in kot centralni dirigent Slovenske prosvetne zveze. Celotno življenje je bil zavestno napreden, zaradi tega so ga zatirali ter ga skušali celo uničiti. Pod hitlerjevim režimom so ga spravili v zapore, naposled pa še v taborišče Dachau, kjer pa je tudi pod temi najhujšimi pogoji razvil svojo veličino ter tolažil in dvigal moralo internirancev. Zbral je okoli sebe pevce in neprecenljivo vlogo zbora še danes pomnijo številni ljudje in njihovi potomci. Zavestno pa ne podajamo celotnega življenjepisa, saj ga je Folti v letošnjem koledarju SPZ sam najbolje podal.

Ob njunem življenjskem jubileju sta bila slavljena deležna številnih čestitk in počastitev.

Preteklo soboto je v Domu v Tinjah pripravila „Skupina Milka Hartman“, ki jo sestavljajo na Dunaju živeči rojaki, počastitev pesnice Milke Hartman, skupno s KKZ in SPZ. Predstavniki številnih organizacij so orisali njeno bogato pesniško delo ter poudarili njeno samorastniško in pomembno kulturno ustvarjalnost in ji čestitali k njenemu jubileju.

Skupina Milka Hartman (Feliks J. Bister, Hanzi Gabriel, dr. Hubert Greiner ter Zvonimir M. Hartman) pa je za to priliko pripravila trilogijo, ki obsega življenjepis Milke Hartmanove, 120 pesmi (večinoma iz zadnjega desetletja) ter 80 pesmi, ki jih je harmoniziral Hanzi Gabriel. Predstavitev tridelne zbirke je bil poseben dogodek, saj je to že četrta zbirka pesnice iz Libuškega polja.

Prav tako pa je oba prosvetna delavca počastilo prosvetno društvo Edinost iz Pliberka. Moški pevski zbor ter Oder 73 sta pripravila kulturni spored počastitve, v okviru katere je predsednik društva Joško Hudl poudaril zasluge slavljencev za domače prosvetno društvo. V imenu SPZ je njen predsednik Valentin Polanšek z izbranimi besedami spregovoril o delovanju pesnice Milke Hartmanove ter čestital Foltiju Hartmanu. Čestitkam sta se pridružila še kulturni referent občine Pliberk Stanko Vavti in predsednik Posojilnice Lipelj Kolenik.

NASTOP PEVSKIH ZBOROV NA XV. PEVSKEM SREČANJU

„Od Pliberka do Traberka“

Koncerti bodo:

NA PREVALJAH — v soboto, dne 13. februarja 1982 ob 19. uri v Družbenem domu

V PLIBERKU — v soboto, dne 13. februarja 1982 ob 19.30 uri v dvorani pri Schwarzlu

Nastopajo: Moški pevski zbor SPD „Edinost“ Pliberk, Mešani in moški pevski zbor Društva upokojencev Prevalje, Oklet TRO Prevalje, Moški zbor Vres DPD Svoboda Prevalje, Koroški partizanski pevski zbor Celovec.

NA RADIŠAH — v nedeljo, dne 14. februarja 1982 ob 14.30 uri v Kulturnem domu

Nastopajo: Mešani pevski zbor iz Sentlipša, Moški pevski zbor KUD „Gozdar“ iz Crne, Moški pevski zbor „Kočna“ iz Sveč v Rožu, Moški pevski zbor DPD Crna na Koroškem, Mešani pevski zbor Jakob Petelin Gallus, Mešani pevski zbor „Gorjanci“ iz Kot-mare vasi.

V RADLIH OB DRAVI — v petek, dne 19. februarja 1982 ob 19. uri v Kulturnem domu

V SLOVENI GRADCU — v petek, dne 26. februarja 1982 ob 19. uri v avli Solskega centra

Zaključna prireditve bo

NA RAVNAH NA KOROŠKEM — v nedeljo, dne 28. februarja 1982 ob 18. uri v športni dvorani pri osnovni šoli Prežihov Voranc

Literarni in likovni razpis SPZ

Koroški Slovenci se v letošnjem letu spominjamo štiridesete obletnice pregnanstva in štiridesete obletnice vključitve našega ljudstva v vsenarodno vstajo, ki pomeni začetek politične in oborožene borbe proti nacifašističnemu nasilju. Te obletnice se hočemo spominjati vse leto in naj bo v ospredju pri kulturnih in političnih prireditvah.

Ob obletnici za naš narod tako pomembnih dogodkov načrtuje Slovenska prosvetna zveza v Celovcu ne samo manifestacije in manjše prireditve, pač pa tudi primeren prikaz zgodovine in njenega pomena za naš narod.

Zato vabimo literate in likovne umetnike, da nam pošljejo svoja dela na temo

40-LETNICA PREGNANSTVA IN VKLJUČITVE KOROŠKIH SLOVENCEV V VSTAJO SLOVENSKEGA NARODA

Likovna dela bodo razstavljena ob raznih prireditvah in pri likah, literarne prispevke pa bomo uporabili pri oblikovanju proslav in za objavo v Koroškem koledarju 1983 ter v raznih drugih publikacijah.

Upamo, da se bodo našemu razpisu odzvali številni avtorji in nam svoja dela poslali najkasneje do 31. avgusta 1982, na naslov SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA, 9020 Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Likovna dela bodo razstavljena na razstavah, ki jih bo priredila SPZ. Likovni umetniki ustanejo lastniki svojih del, vendar se obvežejo, da jih dajo na razpolago za razstave.

Pisatelji in pesniki dajejo SPZ pravico za objavo svojih del.

Honorar za posamezna poslana dela se določi sporazumno med avtorjem in Slovensko prosvetno zvezo.

Odbor

ZVEZNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

- Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1982/83 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 8. do 26. 2. 1982, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.
- Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1981/82 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.
- Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bi morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka prijaviti v prvi polovici junija 1982. Sprejemni izpiti bodo v sredo, 7. julija 1982.
- Konec maja 1982 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.
- Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.
- Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

RAVNATELJ:
dr. Reginald Vospersnik l. r.

ZELEZNA KAPLA, ŠKOCIJAN, KOTMARA VAS, BILČOVŠ:

O alkoholizmu, mamilih in akupunkturi

Kje so vzroki za podvrženost mladine cigaretam, alkoholu in mamilom, kakšne posledice ima uživanje teh sredstev, kako se lahko ubranimo teh škodljivih vplivov? so se spraševali številni starši in tudi mladina v zadnjih dveh tednih na predavanjih v štirih krajih južne Koroške. Zveza slovenskih žena, je kot že v prejšnjih letih preko delavske univerze „Tomo Breje“ v Kranju skupno s krajevnimi društvi organizirala predavanja o zdravstvenih in vzgojnih vprašanjih. 28. januarja je v Železni Kapli predaval prof. Skoflek o najbolj pogostih težavah, ki se pojavljajo pri mladini. Vabila je Zveza slovenskih žena. Teden navrh sta v Škocijanu in Kotmari vasi predavala dr. Tomo Hribernik in dr. France Kandare

Zveza slovenskih žena in SPD Edinost Pliberk vabila na predavanje prof. Skofleka

„O NAJBOLJ POGOSTIH TEŽAVAH, KI SE POJAVLJAJO PRI MLADINI“
v četrtek 18. februarja 1982 ob 19.30 uri v Posojilnici v Smihelu.

predvsem o uničevanju zdravja civiliziranega človeka s cigareto, alkoholom in mamili, isti dan pa je v Bilčovsu govorila diplomirana psihologinja Tončka Štecin o pomenu družabnosti za otrokov razvoj.

V Železni Kapli in Bilčovsu so obravnavali predvsem kako obvarovati

mladino pred raznimi škodljivimi vplivi, pri tem so predvsem ugotovili, da zavajajo mladino v alkohol in druga mamila težave v družini, neuspehi v življenju in na delovnem mestu, in da je s protiukrepi treba začeti predvsem na teh področjih. V Kotmari vasi je bil poudarek na zdravstvenih posledicah alkoholizma, mamil in premočnega uživanja tablet. Obiskovalci predavanja v Škocijanu pa so se predvsem zanimali za zdravljenje z naravnimi sredstvi, s čaji, s čebelnim propolisem, zdravilnimi ze-

lišči in akupunkturo.

Okoli 100 obiskovalcev se je odzvalo vabilom Zveze slovenskih žena in krajevnih društev, zanimanje pa je bilo brez izjeme zelo veliko, tudi precej moških je bilo med poslušalci. Ni dvoma, da bo treba prirediti še takšna predavanja. Ugotoviti pa moramo tudi, da so navedeni zdravstveni in mladinski problemi tudi v naših krajih zelo razširjeni, prav tako pa obstoji tudi pripravljenost prebivalstva se spoprijeti s temi problemi, da bi jih čim bolj zavrli.

Srečanje Črna-Železna Kapla

Ob slovenskem kulturnem prazniku je SPD „Zarja“ vabilo na kulturno prireditev, v kateri se je predstavilo v Železni Kapli KUD „Gozdar“ iz Crne. Med društvoma obstojajo že dalj časa prijateljski stiki, čeprav je eno staro šele nekaj let, „Zarja“ pa praznuje v tem letu svojo 75-letnico.

Ob slovenskem kulturnem prazniku je bila to prva tovrstna prireditev v Železni Kapli in je bil prvi del posvečen največjemu slovenskemu pesniku F. Prešernu. V drugem delu pa je folklor poskrbel za nekaj razvedrila. Tako so v ospredju, ki so ga izvajali gostje iz Crne — gozdni delavci in kmetje — nastopali: moški pevski zbor (vodi Simon Petočnik), fol-

klorna skupina (Jamšek Hedvika), ki jo je spremljal stari znanec harmonikaš Zvonko Ortan, dramsko recitacijska skupina (Mlakar Zoran) in tov. Mitja Šipek kot „Svetneči Gašper“ v lastni monodrami, ki je napravila posebno globok vtis. Spored je povezoval predsednik KUD „Gozdar“ tov. Tone Kajzer sam, pozdravne besede gostom je izrekel predsednik „Zarje“ Miha Travnik, za Črnjane pa je spregovoril tov. Mori Leopold. „Zarja“ je s prireditvijo primerno počastila slovenski kulturni praznik, s prijateljskim srečanjem pa poglobila družveno in osebna prijateljstva preko meje. O tem pričajo posebne načrti o nadaljnjem sodelovanju.

Udeležujmo se spominskih pohodov

Ljudstva oziroma narodi, ki so mnogo pretrpeli v zadnji vojni proti nečloveškemu fašizmu in ki so v tem strašnem neenakem boju sami mnogo prispevali k njegovemu uničenju, se s ponosom spominjajo teh časov. Ne samo številni spomeniki, ki spominjajo na grozodejstva, marveč tudi številne prireditve vedno in vedno spominjajo na junško preteklost ljudstev, ki so okusila trdote nacifašističnih zavojalcev in opominjajo, da se kaj takšnega ne sme nikdar več ponoviti.

Med številnimi spominskimi prireditvami so tudi spominski pohodi, nekateri tudi v zimskem času. Naši planinci se stalno udeležujejo.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na

TRADICIONALNI SPO-MINSKI POHOD NA STOL

v nedeljo 21. februarja 1982
Zbirališče in odhod ob 3. uri
zjutraj izpred bencinske črpalke Mlečnik v Kožentavri.
Do 6. ure moramo biti pri Valvazorjevem domu, od koder je skupen odhod udeležencev na Stol.

jo znanega spominskega pohoda na Stol, ki se vedno odvija okrog 20. februarja (letošnji bo v nedeljo 21. februarja). Tega dne pred 40 leti je na vrhu Stola bila bitka jenišev čete z nacistično policijo. Ob tej priložnosti je bila požgana Prešernova koča na Stolu. V tej borbi je padel en partizan in tudi Nemci so imeli mrtve in ranjene. Prav tako v februarju pa imamo koroški Slovenci tudi svoj spominski zimski pohod, imenovan „Arihova peč“. Pobudo zanj so dali naši pla-

ninci. Letošnji 4. spominski zimski pohod bo v nedeljo 28. februarja. Leta 1945, 9. februarja je nacistična policija na zverinski način postrelila oziroma umorila 8 borcev za svobodo pod Arihovo pečjo. Njihova trupla so razstavili na cesti med Šentjakobom in Št. Petrom, da bi s tem ustrašovali ljudstvo, da ne bi več podpiralo partizanov. To je bil prvi spominski pohod med koroškimi Slovenci in sploh v Avstriji. Ta pohod organizira Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec in Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu. Po zgledu Rožanov so potem v Podjuni na Komelju organizirali tudi spominski pohod, imenovan „Po poteh Domnove čete“. Ta pohod spominja na strašno dejanje nemških fašistov oktobra 1944, ko so napadli nič hudega slutečo partizansko skupino — četo pod vodstvom komandanta Domna. Od 16. partizanov so samo trije ušli smrti, ostale so zverinsko pobili in jih še žive pometali v ogenj Apovnikove domačije.

V nedeljo bi se precej naših smučarjev tekačev udeležilo 8. trnovskega maratona v Črnem vrhu nad Idrijo. Ker pa je primanjkovalo snega, je bil maraton preložen na poznejši čas. Ta pohod spominja na množični pohod prebivalstva občine Idrija pred 40 leti v partizane, na ustanovitev prvih osvobodilnih odborov in partizanskih enot na Idrijskem. Nadaljnji pomembni spominski pohodi so še 10. in 11. marca 1982 na Snežnik in 21. marca 1982 na Porezen.

Samo tisto ljudstvo, ki je v pretekli strašni vojni samo vzelo usodo v svoje roke — se z orožjem v roki uprlo in zaradi tega mnogo pretrpelo, zna ceniti in spoštovati vse tisto, za kar je umiralo, gladovalo in trpelo v kacetih. V Avstriji smo to bili predvsem koroški Slo-

venci. O tem pričajo številna grobišča padlih partizanov in ne nazadnje tudi spominski pohodi, ki so prepričljiv izraz ljudstva, da bomo to junško zgodovino našega majhnega ljudstva ohranili svojim zamcem. Zlasti sedaj pozimi, ko imamo Slovenci toliko spominskih pohodov, vabimo naše rodoljube — planince in športnike, da se jih udeležijo. Ne samo zaradi tega, da se tam spominjamo na našo slavno preteklost v boju proti skupnemu sovražniku — nacizmu, marveč tudi zaradi tega, ker koristijo zdravju in počutju po znanem načelu, da je v zdravem telesu zdrav duh.

Šentjakob v Rožu

Na občnem zboru SPD „Rož“ v Šentjakobu v Rožu je bil pred dnevi izvoljen za predsednika široki javnosti poznani (prosvetaš — pevec in igralec) Karel Krautner iz Št. Petra pri Šentjakobu. Prejšnji predsednik Franci Janežič je zaradi preobilenega dela odstopil. On je namreč občinski odbornik slovenske občinske frakcije in se bo intenzivneje posvetil komunalni politiki tržne občine Šentjakob.

Glavna stebra prosvetne dejavnosti SPD „Rož“ v Šentjakobu sta igralska in pevka sekcija, ki ju vodi Peter Sticker in Lajko Milisavljevič. Iz poročil smo lahko razbrali, da je bila bogata in pestra. Tako je v zadnjih dveh letih igralska skupina nastudirala dve igri („Stanovitni princ“ in „Tuje dete“) in z njima gostovala širom Koroške, pevski zbor pa je v istem obdobju nastopil kar 83-krat — na 29 samostojnih in 54 polovičnih koncertih. Novo izvoljeni predsednik se je zahvalil za zaupano mu funkcijo in obljubil, da bo založil vse svoje sile — seveda ob pomoči vseh prosvetašev — da se ohrani lepa slovenska materina beseda.

Občnega zbora se je udeležil tudi podpredsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer. V svojih izvajanjih je med drugim naglasil, veliko vlogo in poslanstvo, ki ga ima SPD Rož v zgornjem Rožu, kateremu je bil in bo Šentjakob središče in žarišče.

Karel Krautner je silno prijeten in družaben mlad človek, ves prežet z idejami in dejanji v korist svoji narodni skupnosti. To je tudi porok, da bo društvo uspevalo tudi v prihodnosti.

Sestav predsedstva odbora je sledeč: podpredsednik, Ludvik Serajnik iz Sreji; tajnika sta Pepca Lederer z Reke in dipl. trg. Jaki Sitter iz Šentjakoba in blagajnik Jožko Lepuschitz z Raven.

Šentjakobskim prosvetašem želimo mnogo uspeha.

Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora

Zločin pregnanstva

JE BIL DELO DOMAČIH NACISTOV

Pri izdelavi in izpeljavi načrtov za zločinsko izseljevanje koroških slovenskih družin so bili merodajno udeleženi domači uradi, organizacije in posamezniki. Že vse od časov monarhije dalje so načrtno pripravljali „dokončno rešitev“ tako imenovanega koroškega vprašanja in s prihodom nacistov na oblast je napočil trenutek, ko so lahko prešli k uresničevanju svojih načrtov.

Kakor je ugotovil dr. Mirt Zwitter v svoji obširni dokumentaciji „Poizkus iztrebljenja koroških Slovencev v dobi nacizma“ (Slovenski vestnik, 27. 6. 1947), so pri izselitvi 14. in 15. aprila 1942 bile vključene predvsem naslednje ustanove in uradi:

1) „Gaugrenzlandamt, Amtliche Umsiedlungsstelle“, poznejši „Gauhauptamt für Volksstumsfragen der Gauleitung Kärnten der NSDAP“, sedež v Celovcu, šef urada SS-Standartenführer Alois Maier-Kaibitsch.

2) Urad „Der Beauftragte des Reichskommissars für die Festigung deutschen Volkstums, Dienststelle Klagenfurt“, sedež v Celovcu, šef urada Maier-Kaibitsch; za področje Gorenjske je imel ta urad svojo podružnico na Bledu.

3) „Gauverband Kärnten des VDA“ kot vrhovna organizacija vseh nemških nacionalnih društev narodno političnega značaja, sedež v Celovcu, šef Maier-Kaibitsch.

4) „Deutsche Umsiedlungs-Treuhand-Gesellschaft m. b. H., Nebenstelle Klagenfurt“, gospodarska družba poluradnega značaja, ki je prevzemala imovino izseljencev ter odločala o razlaščenem premoženju.

5) „Deutsche Ansiedlungsgesellschaft m. b. H., Geschäftsstelle Klagenfurt“, ta družba je upravljala premoženje pod števil. 4 imenovane družbe in se je bavila predvsem z neposrednimi posli naselitve.

6) Poseben oddelek celovškega gestapa.

Tako je bil zločin izseljevanja, ki so ga začeli izvajati pred štiridesetimi leti, v prvi vrsti delo domačih nacistov, ki pa razen redkih izjem nikdar niso bili klicani na odgovornost.

Štridesetletnice pregnanstva in obenem tudi štiridesetletnice vključitve koroških Slovencev v vstajo slovenskega naroda se bomo spominjali skozi celo leto. Osrednja spominska svečanost pa bo v nedeljo 18. aprila 1982 v celovškem Domu glasbe.

Str. 307 — 6. November 1942

• Kleine Zeitung •

Kleine Kärntner

Schreibleitung und Geschäftsstelle in Kärnten: Klagenfurt, Rensburgerplatz 2 (Kaffee-Kram)

Das Ziel Kärntens für 1943

Die Lösung der sogenannten Kärntner Frage

Klagenfurt, 5. November.

Gauleiter Dr. Friedrich Rainer hat im Rahmen seines großen Reichsauftrages über die Arbeit der NSDAP des Gaues Kärnten, den er beim Generalappell der NSDAP anlässlich der Feier des 10. Oktober im Landhaushof der Gaubauptstadt gegeben hat, als einen wesentlichen Programmpunkt und als besondere Kriegsaufgabe der NSDAP des Gaues Kärnten für das Jahr 1943 die volkspolitische Gleichstellung des ehemaligen Kärntner Abteilungsgebietes mit dem übrigen Kärnten und damit die endgültige Befreiung der sogenannten Kärntner Frage proklamiert. Der Gauleiter sprach damals von einer Aktion, die im planvollen Zusammenwirken aller maßgeblichen Stellen aus Partei und Staat auch den letzten Rest einer Bedrohung Kärntens beseitigen und das Vermächtnis der Kärntner Abwehrgesellschaft erfüllen wird.

Am Donnerstagvormittag hatten sich im großen Festsaal des Reichsstatthaltergebäudes in Klagenfurt nun diejenigen Frauen und Männer Kärntens zusammengefunden, die an dieser feierlichen vom Gauleiter angeführten Aktion vornehmlich beteiligt sein werden, um aus dem Munde von Dr. Rainer die großen Richtlinien für diese Arbeit zu erhalten und das Generalpro-

gramm zu hören, das der Leiter des Gaues für Volkstum, SS-Standartenführer Maier-Kaibitsch, im Auftrag des Gauleiters ausgearbeitet hat.

Der Gauleiter hob in seinen einleitenden Worten die Wichtigkeit der Befreiung der sogenannten Kärntner Frage hervor und wies darauf hin, daß durch die Lösung dieser Aufgabe die Kraft des ganzen Landes zunehmend frei werden wird für den verstärkten Eintrag in den neuen Gebieten und für das kommende große Aufbauprogramm.

Sodann ergreif der Leiter des Gaues für Volkstumsfragen, SS-Standartenführer Maier-Kaibitsch das Wort, um zu den einzelnen Punkten des Generalprogramms der sogenannten Kärntner Frage ausführlich Stellung zu nehmen. An seine überaus ausführlichen und interessanten Ausführungen schloß sich eine rege Debatte an. Die Forderung des Gauleiters, daß in Anbetracht der großen Aufgaben Kärntens in diesem künftigen Gau Großdeutschlands bis zur letzten Konsequenz Klarheit geschaffen werde, wird im Jahre 1943 ihre Erfüllung finden. Dafür bürgt die klare Befreiung durch den Gauleiter und Reichsstatthalter, und dafür bürgen auch die Männer, die der Gauleiter mit der Lösung dieser Aufgabe betraut hat.

PAVLA ROVAN

11

Kje so tiste stezice

KOROŠKA POVEST

Sonce je gredo pokrajino. Že dolgo ni bilo dežja in izsušena zemlja ni mogla bodriti rasti. Z gora so se nenadoma približali veliki, temni oblaki, zakrili so sonce in ozračje se je hladilo. Greta je hitela proti vasi, nevihta se je približevala. Prve debele kaplje so že padale, ko je vsa zasopla pritekla do praga Juračeve domačije. Teta Zala jo je pričakovala.

„Kako je bilo?“ je najprej vprašala.

„Vse v redu, vse v redu,“ je vsa upehana od hitre hoje odgovorila. Vrata v predverje so bila odprta in prijetno je dišalo.

„Kako naj bi bilo drugače, če je potica že na mizi,“ se je zasmejala.

Teta Zala nikoli ni bila mnogobesedna, tudi danes ne. Krepko ji je segla v roke. „Čestitam prav iz srca,“ je dodala. Potem se je obrnila. Le rahlo so se ji orosile oči, skozi solze je njen pogled zrl v sliko umrle sestre Mojce. Potem je mirno stopila k mizi in narezala svežo potico. Čez čas, ko sta se obe umirili, ji je ponovno segla v roke in tiho rekla: „Kako srečna bi bila mama... in zdaj bodiva zares veseli.“ Medtem je prenehala deževati, nevihta je zemljo vsaj malo namočila. V ozračju je bila spokojnost. In v takem vzdušju se srečujejo spomini in besede, ki polnijo srce.

Vso to radost pa je prepletala tesnoba, tako zapletena in nejasna. Bolj ko jo je hotela odmisli na preprost način, da je njena bojazen odveč, bolj so ji okoliščine iz dneva v dan potrjevale nasprotno. Vendar je do tistega, ko ji je teta Zala omnila, da spet ni zajtrkovala, zavračala v sebi merila in spremembe v sebi. Ta trenutek pa se je čutila kot zakovana. Vse se je potrjevalo nekje globoko v njej: narava sem, vzrok in posledice... Skoznjjo je vela tiha tesnoba. Ni vedela, kaj naj odgovori teti Zali. Molčala je. Odgovor si je hotela zadržati za kasnejši čas.

A žal, v tetinem vprašanju se je domneva izostrila, spoznanje in resnica sta bili skoraj na dlani. Ni bila več domneva, bila je morda resničnost.

Kako, zakaj, ni bilo v tetinem besedišču.

Nasmehnila se je rahlo in se ustavila pred njo.

„Jutri je tvoj rojstni dan, praznovali bomo maturo in tvojih devetnajst pomladi in lepa si, kot je bila mama.“

V njej pa je tlelo, da le ne bi bila tako nesrečna kot ona.

Prispodobe so skoraj vedno v življenju boleče. Vse to je hkrati lepo in tragično. Njeno ljubezensko doživetje z Andreasom ni bilo avantura. Bilo je čudovito doživetje za oba, si je potrjevala in začutila je toplino telesa ob misli na ure, ki sta jih doživela in jih še doživljata. To sva oba hotela in nič drugače po volji in usodnosti. S tem nas življenje zapleta v razne smeri in človeku je težko biti sam. Njena ljubezen je žuboreč val, ki hiti k reki življenja, je sončnica, ki raste v soncu. Vse drugo, kar jo obdaja vsak dan, je le obrobno. Čustva njene ljubezni so se razbohotila, odvrгла je spomin na Andreasove ohole starše, ni se ji tožilo po varni strehi in hišnem redu. To je odvrгла, kot kamen na cesti se je temu ognila in doživljala najlepšo pomlad življenja. In zdaj je pomladni veter prignal oblake. Kot bi se sonce skrilo za breg, a le za trenutek.

Jutri pride Andreas, naj mu pove, naj molči, naj... Toliko razpetih misli in zvečer se je zastrmela v svoje napete prsne bradavice in upihnila luč. Nihče ni videl prve bleščeče solze. Še dolgo ni mogla zaspati. Vse to je lahko le domneva in s to mislijo je končno zaspala.

Jutro se je prebudilo v oblačni sivini. Voda v bližnjem potoku se je togotno penila in po obilnem nočnem dežju polnila strugo do travnatega brega. Ko je Andreas iz daljave zagledal vas in ponosno slovenske domačije, se je spomnil, kako do kraja se je jeseni zastrupljalo sožitje obeh narodnosti. Teža se je vlekla preko pomladi v poletje in se polnila z grenko usedlino, ki je buhtela iz tiste rjave pisarne, ki odpira vedno nova vrata natolcevanju in potrjuje stare nevrastenične nazore. Tam je življenje videti samo v eno smer, brez spoznanj.

Pogreznjen v take misli, se je Andreas približeval Zalini domačiji. Še vedno je stopal tja po travniku, ne po široki cesti. Tako so se številni ognili samopašni cestni tabli, ki je izzivalno stala za ovinkom z enojazičnim imenom kraja. Vse dokazovanje domačinov je bilo zaman. Sto let je bilo treba, da so do kraja oskrunili podobo doline. Ime vsakega kraja je zapis resnične zgodovine in tu se je resničnost morala skriti v korenine pod zemljo. In vendar bi lahko bilo drugače.

Pospešil je korak. Zadrhtel je od želje, da objame svoje dekle, ki je prihajala naproti. Čudovita, očarljiva podoba, kakršna blesti le v tebi, ki resnično ljubeš. Sreča, ki se je prelivala v njiju od dneva, ko sta ob Vrbskem jezeru pohodila bilje in samotne dolinice, kjer sta povezala svoja čustva ljubezni. Zavoljo njegove ljubezni se ponavljajo prepripi pod njegovim bogatim rodnim krovom. Starša sta brezobzirno spet in spet povedala svoje: kaj bi s slovenskim dekletom v n-a-š-i hiši! Besedo — naši — sta raz-

Jašek in njegov slon

Jašek je skozi gozd veselo tekkel naproti svojemu velikemu prijatelju slonu Mustafa.

„Domov! Domov greva, Mustafa!“ je klical spotoma.

Prepričan je bil, da mora odhod domov z dela v pragozdu razveseliti tudi slona.

Koliko debel je Mustafa zrušil, ne da bi štedil sil, koliko znesel do brega, od koder so jih spustili po vodi navzdol v daljna mesta!

Se pred slabim letom dni je Mustafa vodil čredo divjih slonov. Tedaj pa so se ljudje odpravili na lov, pognali Mustafa v grmovje, v katerem so skopali jamo in jo zakrili z vejevjem — in v tej jami se je na lepem znašel. Mustafa je takoj spoznal, da je zašel v past, in se je pripravil na smrt. Toda Said, še dokaj mlad, krepak in gibčen mož, ga ni pobil, temveč mu je ponudil hrane in vode, da si je pogasil neusmiljeno žejo. Nato ga je naučil podirati dreve in prenašati debela. Delo je med ljudmi veljalo za zakon: če si hotel jesti, si moral delati.

Mustafa sicer ni maral Saida, a ubogal ga je. Razen izgubljene svobode je ljubil samo še malega, enajstletnega Saidovega sina Jaška.

Prve dni je vodil slona na delo eden izmed Saidovih delavcev. Čeprav je lepo ravnal z njim, ga slon vseeno ni maral. Nerač ga je ubogal in čisto nič se mu ni ljubilo delati. Nekega dne pa je moral Rušid, tako je bilo delavcu ime, v mesto po opravih in oče je malemu Jašku dovolil, da popelje slona v pragozd.

In tako je Jašek postal Mustafin gonič. Dečkov oče je, kot dober gospodar, kajpak kmalu opazil, da prijateljstvo do Jaška priganja slona k izdatnejšemu delu. Zato je velikansko žival z veseljem izročil v oskrbo Jašku.

Nekega dne pa je Rušid opozoril Saida:

„Gospodar, starec“ se klati v bližini.“

Said je odložil orodje in se zamislil.

„Prav bi bilo, da Jaška ne pošiljaš v gozd, gospodar.“

„Starec“ se ne loti slona. Sam dobro veš,“ je odgovoril Said.

„Dokler ne zavoha človeka,“ je pripomnil Rušid in odšel za poslom.

Toda Said je sina le opozoril:

„Tiger se potika tod okrog. Bodi previden, Jašek!“

„Dokler je Mustafa z menoj, se ničesar ne bojim,“ je odvrnil Jašek s tankim, otroškim glaskom.

Res, nič ga ni bilo strah, čeprav je že samo beseda „tiger“ nagnala grozo v kosti ne samo otrokom, pač pa celo izkušenim lovcom širom Indije. Jašek res ni poznal strahu, pa ne, da bi se bil hvalil ali pa se delal junaka.

„Ali ne bi šel Rušid z vama?“ je še enkrat vprašal Said.

„Če Mustafa Rušida samo zagleda, ga ni več moči pripraviti do dela, oče, mi pa moramo iztrebiti še precej gozda pred deževjem. Kaj ni tako, oče?“

Said se je samo nasmehnil in ni nič več omenil tigra.

Toda za tigra je zvedela tudi Jaškova mama, ki je razen tegale sinka imela samo hčere. Vsakokrat, kadar je odhajal v gozd, ga je obšla in privila k sebi. Pri tem je sama zase nekaj mrmrala.

„Zaklinja,“ se je domislil Jašek. Prizanesljivo se je smehljaj, saj je hodil v šolo in je vedel, da zaklinjanje ni drugega ko praznoverje. Toda Jašek je imel rad svojo mamo in jo je vselej veselo poljubil:

„Ne boj se, mama, tigrom slonova družba ni nič kaj všeč. Mustafa bi tudi deset ljudi obvaroval pred starcem, razen tega pa se na današnji dan pridružijo še štirje možje na konjih. Star tiger pa niti konj ne napade, če so v taki družini,“ je čeblija dečko in se rahlo izvijal iz materinega objema.

V džungli se med delom nihče ni niti spomnil na tigra. Tisti štirje možje s konji so bili

Rdeča ušesa

Včasih gre z menoj iz šole Alenka in tedaj se želim pred njo prav posebno izkazati. Takrat me včasih prime, da moram na poti od šole do doma pritisniti na vse zvonce. Ko pozvonim pri tujih ljudeh, jo brž pobrišem, tako da me še nihče ni ujel. Ko pridejo ljudje odpirati vrata ali odpro okno, sem že davno za vogalom. Seveda mora teči tudi Alenka za menoj.

— Ni lepo, kar počneš, — mi pravi.

Pravzaprav ima Alenka prav: morda mora kdo vstati iz mize ali od kakšnega opravka, potem pa ni pred

vratu nikogar. Tedaj se ljudje seveda jezijo.

Ampak kadar je Alenka z menoj, tedaj se ne morem premagati in se želim pred njo pokazati junaka.

Tako je bilo tudi včeraj. Toda komaj sem pozvonil pri prvih vratih, se je izza vrat že iztegnila moška roka in me pograbila za uho.

— Aha, ti si torej tisti tiček, ki zvonil! In to se ti zdi strašansko zabavno, kajne? Danes pa sem pol ure prežal za vrati, nepridiprav!

Roka me vedno močneje vleče za ušesa, zdaj za eno zdaj za drugo.

— Samo še enkrat poizkusi, tedaj jih boš šele dobil!

Niti ust nisem mogel odpreti. Najraje bi se bil pogreznil v zemljo.

Za vogalom me je čakala Alenka.

— To ti ni bilo potrebno! — je rekla.

Nič ji nisem odgovoril, le brž sem jo pobrisal domov.

Doma je mamica vzkliknila:

— Kaj pa je s tvojimi ušesi, Boštjan? Zunaj je gotovo zelo mrzlo.

Molčal sem. Kaj bi ji pa lahko odgovoril?

tegnila od Karavank do Dachsteina. Ob šuštenju pokončnih zrelih travnih bilk je dekle hitelo od hiše v travnato tišino, le potok je šumel, da bi preglasil besede, ki so sledile in bile plod njune ljubezni, skupnega namena, ki jih morata sprejeti kot svoj življenjski delež.

Vrgla se mu je v objem.

„Zdi se mi ... in nič za to ... slabo mi je.“ Vznemirjena po notranjem vzgonu slabosti je izpljunila slino in Andreas je doumeval. Morda je v ljubezni vzniknilo stebelce, ki naj zraste v nebo.

Mirno jo je objel, poljubil na vsako oko in ustnice so drhtele obema od sreče in tesnobe. Čista sreča je njuna duševnost, tesnoba, misel novega možnega prihajajočega življenja v njej. Da, v resnični ljubezni je izpovedovalec sreče le čustvo, potem šele se življenje razodene in prepleta v novi luči.

„Brez tebe zame ni življenja,“ so bile komaj zaznane besede, ki jih je oglušil ropot mlinskega kolesa daleč pred jaso, ki ga je hudourniško valovanje potoka razbohotilo.

Med njima ni bilo besed krivde, slutnja ju seveda postavlja v nove okoliščine, v sebi prepričana, da bi bila njuna sreča ob tem še večja.

Zavestno sta zajela čas in dogajanja, le kaj bi se bala za bodočnost. Njuno življenje bo teklo po enem tiru, vzletelo v predajanju. Zastaviti se bo treba zanj, je odjeknila njegova misel. Trdno jo je objel. Kadar so ljudje oviti v ljubezen, žarijo tudi gore in izpod Obirja je sijalo sonce v tisočerihih barvnih žarkih na njuno mladost, srečo in tesnobo.

Rože, ki jih ji je prinesel za rojstni dan, je še vedno držal v roki.

„Čestitam ob slovenski maturi, ob tvojem rojstnem dnevu!“ V objemu sta objela svet. Ob tem sta čutila, kako

skrivnostna, v sanje ovita je bodočnost vsakega življenja.

Z roko v roki sta se bližala hiši. Teta Zala je Andreasa sprejela kot vedno s toplino, ki ne pozna mnogo besed. Na njenem obrazu je njena izkušena življenjska globina brala srečo.

„Srečo tebi, draga nečakinja, srečo obema, srečo vsem, ki smo zdaj pod našim rodnim krovom.“ In že je stala ob javorovi, okrušeni mizi in rezala kose pehtranove potice.

Prekratek je bil ta čas, da bi o čemerkoli, kar zadeva nji, še tekla beseda. Prihajali so prijatelji in znanci, segali v roke z najboljšimi željami, vrata so bila odprta na stežaj.

„Hvala, hvala,“ je ponavljala Greta, rada bi še kaj rekla, a besed ni bilo. Smejoče oči in ustnice so povedale vse.

Teta Zala je to opazovala, ta hrup vznesenih besed, ko pa je za trenutek zaprla zenice, je lebdela pred njo čas sive preteklosti na tej koroški zemlji, prihodnost pa tudi ni bila osenčena. Pomlad je prešla v poletje, v trenutku zatišja pa je toliko toplih želja za mladost, ki jo danes tu obdaja, je vendar spodbudna in zrela. Harmonikar se je s težavo prenil po veži do vrat, burno pozdravljen od vseh.

Njej bežijo leta v neopaznem nizu, tu pa je zbrana mladost. Mladost obeh narodnosti. Še pozno v večer so prihajali in odhajali. Zadnji je prišel Tevž s svojim dekletom. Segla sta v roke Greti. Čutili so, da mu nekaj leži na duši. Za njim je veselo vstopil Gašper in ga pobaral.

„Si slišal iz gostilne Jagerhorn?“

„Slišal, slišal, saj se derejo, da so polna ušesa. Vem, veseli so, le zakaj navijajo te temne plošče, Lily Marlen, Wir Stürmer sind da, in nikogar ni, ki bi treščil te plošče ob zid. Zato mi tja ne gremo. Pa so jih nekoč že odstranili, te temne spomine na nacistični teror. Kdo jih je le spet

vložil v glasbeno skrinjo.“

„Tevž, kar pomiri se, drla sta se le dva.“ Jezen sam nase, da ga je to tako vznevoljilo, se je presedel k oknu.

„Gotovo so bili nadelani z alkoholom,“ je pomiril sebe.

„Tevž, zapojta nam z dekletom francosko pesem. Pa ne marsejezo, to že vsi znamo. Kaj za današnji dan.“

„Merci bien“ hvala lepa! Lepa Francozinja se je veselo nasmejela in poljubila svojega fanta. In kmalu se je iz mladih grl dvignila slovenska pesem, saj se je v hiši zbral tudi del pevskega zbora.

In spet je prevladovalo veselje, lahkotnost in razumevanje.

Tako valovanje življenja, s hrupom, petjem in besedami, plane v beli dan, skozi gre tudi veselje in del svobode človeka.

Le slavljenka je semintja odmaknila oči in se zazrla predse.

Vrata velike trgovine v mestu so se odpirala in zapirala mehanično. Na stičnici se je pojavila okvara, zato so bila vrata na stežaj odprta.

Trgovci, odpočit od nedeljskega odmora, se je trudil, da bi zadovoljil kupce. Tako so sin Andreas, pomočnik Franc in on stregli željam kupcev vseh starosti in le redko se je zgodilo, da bi ne bilo zelenega blaga na policah.

Andreas Karnschegg je pisalo z velikimi črkami na pročelju.

Na nasprotni strani ceste je sosed, trgovec, tudi široko odprl vrata svoje trgovine, čeravno je mehanična naprava dobro delovala. Tu so prodajali manufakturo od 100 % volnenega blaga do najfinejše indijske in kitajske svile. Na pročelju hiše je pisalo Kurt Kirsche. Ob širokem prodajnem pultu se je vrtela lepa hči Hanelore, edinka, mati Hildegard in oče Kurt. Vsa trojica je z veliko spretnostjo zadovoljevala kupce. (Nadaljevanje prihodnjič)

Lisička

ZDAJ LISIČKA JE SIROTA:
ZASNEŽENA SO VSA POTA,
V VAS NE MORE DO KOKOTA,
JOJ IN AJ!

REP KOŠAT JI SNEG POMETA,
TACKA V GAZI SE ZAPLETA,
VEN NE MORE IZ ZAMETA,
KAJ BO, KAJ?

PETELINČEK NA GREDICI
PA ZAPOJE V BRK LISICI:
„KIKIRIKI! KDAJ BOŠ, STRINA,
ŽE PRIŠLA PO PETELINA?
SAJ JE DEBEL, DA JE KAJ!“

Vera Albreht

tanko spomnil vsega, kar koli je doslej čul o tigrih. Šrečal pa se bo prvič v življenju z „lju-dožercem“, kakor pravijo v Indiji od starosti oslabelem tigrom, ki začno napadati ljudi, ker za boj z bivoli ali drugimi zvermi nimajo več ne sil ne sposobnosti.

Ko se je tiger prikazal iz podrasti, je Jašek začutil, kako ga je po hrbtu spreletel mraz. Zver je bila pravcata pošast, dokaj večja od tigra, ki so ga preteklo leto ubili beli lovci in ga razstavili v bližnjem trgu, kjer ga je videl tudi Jašek.

Deček ni vedel, da modri slon nikdar ne napade tigra, pač pa da nepremično stoji na svojem mestu in je na vse pripravljen. Mustafa je spet zatrobil in njegovo trobljenje je kot grom preletelo džunglo.

Zdi se, da je tiger natanko precenil nasprotnikovo moč in spoznal, da je boljše zanj, če ne naskoči bivšega vodnika črede. Toda dražil ga je vonj po človeku, ki ga je, lačnega kot je bil, tudi privabil v bližino drvarjev.

Če bi Jašek razumel živalsko govorico, bi zvedel, da je Mustafa predvsem skrbelo le to, da mu ne bi njegov mali prijatelj zdrsl s hrbta. Dolge, neskončne so se zdele Jašku minute, ko sta se živali merili s pogledi. A vse se je srečno končalo. Tiger je skočil — toda nazaj — trenutek, in ni ga bilo več.

Predvidni slon pa ni pustil dečka s hrbta. Obrnil se je in se napotil proti vasi mirno in ravnodušno, kot vselej.

Blizu vasi sta srečala skupino jezdecev, ki jo je vodil Said. Gruča se je glasno zgnatla okrog slona, s katerega se je Jašek mirno smehljajal vznemirjenemu očetu.

„Tiger se niti ganiti ni upal, ko je zagledal Mustafa,“ je rekel Jašek in si ni mogel kaj, da ne bi pripomnil: „In najbrž je slutil, da bi tudi z menoj težko kaj opravil, ker sem vzel s seboj svoj nož.“

Jašek je segel v žep, izvlekel svojo najljubšo igračko in jo prisrčno pogladil.

Oče se je nasmehnil srečen in zadovoljen.

Svetovno prvenstvo v alpskem smučanju v Schladmingu zaključeno

V nedeljo je bilo v Schladmingu srečno zaključeno svetovno prvenstvo v alpskem smučanju. Po začetnih težavah z vremenom se je vse spel uravnalo k najboljšemu. Naslednje svetovno prvenstvo v alpskem smučanju leta 1984 bo v Sarajevu v Jugoslaviji. Jugoslovani so v zvezi z naslednjim svetovnim alpskim prvenstvom odlično opravili generalko, saj so dosegli kar dve kolajni, bronasto Strel v veleslalomu in srebrno v slalomu, ki si jo je priboril Bojan Križaj. S tako odličnim rezultatom Jugoslovani niso računali, zato pa je tudi veselje tem večje.

Ker so nas v smuku razočarala dekleta, so se pa zato bolj odrezali fantje in sicer kar z dvema kolajnama — zlato in bronasto. Zlato je prejel Weirather, bronasto pa Resch. Srebro si je v smuku priboril Švicar Cathomen. Izredno srečo in pa seveda tudi znanje je demonstriral Resch, ki je med vožnjo zgubil palico in kljub temu zasedel odlično tretje mesto. Tudi Klammer je bil odličen, saj je kljub padcu dan poprej, nastopil in zasedel vidno 7. mesto. Zadnji dan v nedeljo je bil na programu slalom. V obeh tekih je zmagal Ingemar Stenmark in si tako priboril zlato kolajno. To je edini primer v zgodovini svetovnih prvenstev v alpskem smučanju, da si je nekdo trikrat po vrsti priboril zlato kolajno v slalomu. Veliko presenečenje je bil vsekakor Bojan Križaj (Jugoslavija), ki je dosegel odlično drugo mesto in s tem srebro. Bronasto kolajno pa je dobil Šved Fjällberg. Najboljši Avstrijec je bil na 8. mestu, nadaljnji Jugoslovani Cerkovnik pa na 13. mestu.

Naj še zabeležimo izid tekm v ženskem smuku in v moški kombinaciji: v ženskem smuku smo imeli Avstrijci smolo, ki je bila v tem, da naša dekleta niso prejela nobene kolajne. Zadnjič so se tako slabo odrezala leta 1958. Vse tri kolajne so tokrat šle preko velike „luže“ — zlata v Kanado (Gerry Sö-

rensen); srebrna v ZDA (Cindy Nelson) in bronasta prav tako v Kanado (Laurie Graham). Najboljša Avstrijka je bila Kirchler na 6. mestu.

V moški kombinaciji je zmagal Michel Vion (zlata kolajna), srebro si je priboril Švicar Lüscher, bron pa Avstrijec Steiner. To je bila prva kolajna ki smo si jo priborili v Schladmingu. Najboljši Jugoslovani je bil Cerkovnik, na 12. mestu.

Dosežene kolajne na alpskem svetovnem prvenstvu: Švica — 3 zlata, 2 srebrni; ZDA — 1 zlata, 3 srebrne, 1 bronasta; Švedska — 1 zlata, 1 srebrna in

Menjava denarja

Stanje v četrtek 11. februarja 1982

Za 100 dinarjev dobite	29.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	34.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.29 šil.
Za 100 lir plačate	1.38 šil.
Za 100 mark dobite	691.50 šil.
Za 100 mark plačate	707.80 šil.

1 bronasta; Francija — 1 zlata in 1 srebrna; Avstrija — 1 zlata in 2 bronasti; Kanada — 1 zlata in 1 bronasta; Jugoslavija — 1 srebrna in 1 bronasta; Italija — 1 bronasta; Liechtenstein — 1 bronasta.

II. LJUDSKI TEK ZA ROŽANSKI POKAL JE BIL V BILČOVU

Organiziralo ga je Slovensko prosvetno društvo „Bilka“, nekakšen povod zanj pa je letošnja 70-letnica obstoja društva. Predsednik Gašper Ogris-Martič je med drugim povedal, da je to prva smučarska teka v 70letni zgodovini „Bilke“. Odlično pripravljeno tekaško progo je otvoril župan Hanzi

Ogris in z velikim veseljem pozdravil številne tekmovalce in zbrano množico gledalcev oz. navijačev. Startni strel je dal župan in potem se je začela borba za prva mesta. Mnogi to niso vzeli tako resno, no ja, bil je pač ljudski tek, katerega namen je zajeti čim več ljudi, saj je tek izredno zdrava športna panoga.

Med tistimi, ki so se resno spoprijeli s progo so bili tudi vrhunski koroški tekači kot so to Standmann, Habenicht pri moških in Schmidhofer ter Gutschier pri ženskah.

Vrstni red II. ljudskega teka za Rožanski pokal

Ženske — 12 km: 1. Stefanie Wiedergut (25 točk), 2. Waltraud Gutschier (20), 3. Marica Mletschnig (15).

Moški — 12 km: 1. Max Habenicht (25 točk), 2. Josef Tomaschitz (20) 3. Friedrich Lederer (15), 4. Harald Svetina (12), 5. Gustav Novak (11), 6. Michael Melcher (10), 7. Vinzenz Kramer (9), 8. Dieter Huber (8), 9. Peter Ottowitz (7), 10. Robert Graber (6), 11. Willi Tschernernjak (5), 12. Johann Obiltschnig (4), 13. Franc Urschitz (3), 14. Günter Bürger (2), 15. Peter Miklautz (1).

Vrstni red po dveh tekih za Rožanski pokal

Moški: 1. Max Habenicht (45), 2. Johann Standmann (25), 3. Michael Melcher (21), Gustav Novak (21), 5. Josef Tomaschitz (20), 6. Dieter Huber (17), 7. Peter Harring in Friedrich Lederer (oba 15), 9. Johann Pirker, Robert Graber in Harald Svetina (12), 12. Willi Tschernernjak (10), 13. Vinzenz Kramer (9), 14. Josef Scherwitzl (8), 15. Peter Ottowitz in Franz Kogler (oba 7), 17. Franc Urschitz (5), 18. Sigi Bernsteiner in Johann Obiltschnig (oba 4), 20. Srečko Trpin (3), 21. Günter Bürger (2), 22. Adolf Urschitz in Peter Miklautz (oba 1).

Ženske: 1. Waltraud Gutschier in Stefi Wiedergut (40), 3. Marica Mletschnig (26), 4. Regina Mandl (25), 5. Monika Harring (12), 6. Elise Weisitsch (10).

V okviru smučarskih tekov za Rožanski pokal 1982 sta še dve tekm — v Selah in v Podnu. Šele potem se bo odločilo, kdo bo dobil dragoceno nagrado Našega tednika v obliki skulpture, delo znanega umetnika.

AVSTRIJSKO DRŽAVNO PRVENSTVO V SMUČARSKIH SKOKIH

V Absamu sta na navadni skalalnici dosegla prvo in drugo mesto Korošca

RAZPIS PREDNAROČILA:

Bibliografija

KARLA PRUŠNIKA-GAŠPERJA

Ob letošnji drugi obletnici smrti nepozabnega Karla Prušnika-Gašperja bo izšla posebna številka Vestnika koroških partizanov, ki ga izdaja Osrednji odbor koroških partizanov v Ljubljani. V posebni številki bo objavljena obširna bibliografija Karla Prušnika-Gašperja, v kateri je sodelavka Koroške osrednje knjižnice in študijske knjižnice v Ravnah na Koroškem Marija Suhodolčan zbrala podatke o bogati publicistični dejavnosti Gašperja: o njegovih samostojnih knjižnih izdajah, o njegovih člankih v raznih listih in revijah, pa tudi o zapiskih, ki so bili objavljeni o njem in njegovem delu.

Ker bo posebna številka Vestnika izšla v omejeni nakladi, razpisujemo prednaročila na

BIBLIOGRAFIJO

KARLA PRUŠNIKA-GAŠPERJA

(cena bo znašala 100 šilingov), in sicer do 15. februarja 1982. Le tako si boste zagotovili zanimivo publikacijo, ki bo pomenila dragocen prispevek k poznavanju in razumevanju naše pomenjše zgodovine. Naročila pošljite na naslov:

„NAŠA KNJIGA“
9020 Celovec/Klagenfurt
Paulitschgasse 5-7

Fredy Groyer in Hans Wallner. Groyer je že drugi avstrijski prvak. Uvrstitev je bila sledeča: 1. Fredy Groyer (Koroška) 266,2 točke (70,5 - 71); 2. Hans Wallner (Koroška) 251,0 (69,5 - 68); Armin Kogler (Tirolska) 242,1 (67 - 65); 4. Klaus Tuchscherer (Tirolska) 239,0 (66 - 66,5), 5. Fritz Esser (Štajerska) 230,9 (65 - 65,5).

2. SANKANJE V REMŠENIKU

98 sankashev — samih domačinov iz remšeniške grupe — se je preteklo soboto udeležilo 2. sankarske tekme, katere je z mnogo idealizma in nekaterimi pomagali pripravil in izpeljal Rudi Lipuš. Posebnost te prireditve, ki ima tudi družabni pomen, je tudi v tem, da prav vsak tekmovalec prejme nagrado. Najboljši skupin pa so pri razdelitvi nagrad pri Kupcu dobili pokale in medalje. Najhitrejši dneva je bil Urch Pepi.

Proga od šmarješke cerkve do papeževskega križa je bila sicer nekoliko ledena, vendar zelo dobro pripravljena in vzorna, tako da so bili doseženi časi splošno precej hitrejši kot lansko leto. Nekoliko je seveda pomagal tudi trening.

Izid:

Fantje: 1. Wölcher Franc 59,6; 2. Sporn Pepi 1.01,9; 3. Sluga Pepi 1.02,0
Dekleta: 1. Knafl Andrea 59,0; 2. Lipusch Karoline 1.04,5; 5. Lipusch Rosmarie 1.05,0
Splošna moški: 1. Urch Pepi 54,9; 2. Vejnink Franc 59,4; 3. Traunik Miha 1.00,0

Splošna ženske: 1. Kölich Emi 58,0; 2. Wölcher Lizi 59,2; 3. Pirker Rozi 1.02,4

Moški II: 1. Dobeic Otto 55,9; 2. Lipusch Joži 1.00,0; 3. Pirker Rudi 1.03,0

Ženske II: 1. Dobeic Anči 1.05,2; 2. Lipusch Zofí 1.09,8; 3. Sporn Marija 1.11,5

Moški III: 1. Urch Joži 1.11,2; 2. Sporn Miha 1.17,4; 3. Karničar Ludvik 1.21,6

Ženske III: 1. Urch Cecilija 1.30,0; 2. Pirker Marija 1.33,0; 3. Lorbek Paula 2.03,4

Moški gostje: 1. Kölich Janko 1.07,2; 2. Urschitz Franc 1.08,0; 3. Wölcher Egidij 1.08,2

Ženski gostje: 1. Urch Berta 1.04,0; 2. Hutter Angelika 1.21,2

SPD „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku vabi na gledališko predstavo

„JARA MEŠČANKA“

(avtor: Jovan Terija Popović)

ki bo v nedeljo 14. 2. 1982 ob 19.30 uri pri Foltu v Slovenjem Plajberku. Gostuje igralska skupina SPD „Srce“ iz Dobrle vasi.

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

Na pobudo krajevnih dejavnikov in Krajevnega odbora ZSO bo pisarna odslej zasedena vsako drugo soboto od 9. do 12. ure.

V soboto 20. februarja 1982 bo v pisarni dipl. inž. Franci Einspieler ki se bo posvetil gospodarskim vprašanjem.

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko prosvetno društvo Šentjakob v Rožu

v a b i j o n a

IV. zimski pohod „Arihova peč“

v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo februarja 1945 in ob 40-letnici nasilne izselitve in vključitve v protifašistični upor ki bo v nedeljo, 28. februarja 1982 s pričetkom ob 10. uri na Hodnini pri Polancu nad Šentjakobom v Rožu.

1. SPORED

- smučarski tek — 3 km (1 krog):
otroci do 10 let (letniki 1972 in mlajši)
- smučarski tek — 6 km (2 krogi):
dekleta in fantje do 16 let (letniki 1966 do 1971)
ženske do 30 let (letniki 1952 do 1965)
ženske nad 30 let (letniki 1951 in starejše)
ženska tekmovalna skupina nad 16 let (letniki 1966 in starejše)
- smučarski tek — 12 km (4 krogi):
moški do 40 let (letniki 1942 do 1965)
moški nad 40 let (letniki 1941 in starejši)
moška tekmovalna skupina nad 16 let (letniki 1966 in naprej)
- pohod za pešce od Polanca preko partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“ in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske kočje do Polanca

2. POGOJI ZA UDELEŽENCE

Na IV. zimskem pohodu Arihova peč lahko sodelujejo vsi. Udeleženci pohoda (pešci) morajo biti zimsko in planinsko opremljeni. Pohodniki se morajo držati proge, ki je za pohod označena. Pohodniki se vzpenjo na planino Bleščečo — „Koča nad Arihovo pečjo“ (kontrolni žig) in se preko Resmanove lovske kočje (kontrolni žig) vrnejo po označeni poti nazaj do cilja pri Polancu. Start za pohodnike je ob 10.30 uri, na cilj pa je treba priti najkasneje do 16. ure. Masovni start za tekače na 3 km in 6 km je ob 10.30 uri, 30 minut kasneje pa start za tekače na 12 km. Pred startom je kratka spominska svečanost posvečena padlim partizanom pod Arihovo pečjo februarja 1945 in 40 letnici nasilnega izseljevanja in vključitve v protifašistični upor.

3. PRIJAVE IN STARTNINA

Udeleženci IV. zimskega pohoda Arihova peč se prijavijo do petka, 19. 2. 1982 na vseh Posojilnicah; na uradništvu Slovenskega vestnika, St. Ruprechtstrašje 19, 9020 Celovec (tel. 84 2 94); na sedežu Slovenske športne zveze, na sedežu Slovenskega planinskega društva Celovec, Gasometergasse 10, 9020 Celovec tel. 32 5 50, pri SPD „Rož“ (Posojilnica St. Jakob v Rožu). Naknadne prijave sprejemamo na dan prireditve med 9. in 10. uro. Startnina znaša 40 šil. (120 ND) za odrasle in 30 šil. (90 ND) za otroke in mladince. Startnina se plača ob prijavi.

Pohodniki in tekači prejmejo na startu kontrolni kartonček in značko, tekači pa še dodatno startno številko. Po pohodu je treba na cilj predložiti kontrolni kartonček. Vsak udeleženec dobi nato diplomu za udeležbo. Uvrščeni tekači dobijo nagrade, najboljši dneva pa spominsko plaketo „Slovenskega vestnika“.

4. OKREPČILA, ZDRAVSTVENA SLUŽBA, SERVISNA SLUŽBA

Vsak udeleženec dobi toplo pijačo in klobaso. Za zdravstveno službo je poskrbljeno. Vsak udeleženec sodeluje na lastno odgovornost. Organizator bo za udeležence pripravil servisno službo ELAN, kjer se bo dobilo nasvete za mazanje smuči in kjer se bo lahko izposodilo tekaške smuči.

5. RAZGLASITEV REZULTATOV

Razglasitev rezultatov bo ob 13. uri pri Polancu

6. IV. ZIMSKI POHOD „ARIHOVA PEČ“ bo izveden ob vsakem vremenu. V službu pomanjkanja snega bo samo pohod.

7. DOVOZ IN PARKIRNI PROSTOR

Iz Šentjakoba v R. vodi proti Področici/Rosenbach, preko vasi Leše/Lessach, Svante/Schlatten in Hodnina/Kanin asfaltirana cesta, ki bo označena s kačipotli „Arihova peč“. Parkirišča so na razpolago.

8. ZLATA ZNAČKA

Kdor se bo 5 krat udeležil Zimskega pohoda Arihova peč, bo prejel posebno zlato značko. Petkratno udeležbo mora dokazati s petimi zbranimi kartončki.

Sporočamo Vam, da proizvajamo, dobavljamo in servisiramo moderne sisteme regulacije za vse vrste ogrevalnih naprav.

IMP-METALL-sistemi regulacije omogočajo prihranek energije do 35 odstotkov.

Naš strokovnjak Vam je na razpolago za pomoč pri izbiri moderne in cenene regulacijske avtomatike.

IMP metall
G. m. b. H.

9184 ŠT. JAKOB V ROŽU

Telefon (0 42 53) 544 - Telex 045752

SPD „Srce“ in Katoliška prosveta v Dobri vasi vabita na predavanje in razgovor o

DAVČNIH UGODNOSTIH

v sredo 17. februarja 1982, ob 19.30 uri v kulturnem domu v Dobri vasi.

Predavatelj: Andrej Wakounig, revizent na finančnem uradu v Celovcu

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstrašje 19/IV, tel. 0 42 22/84 9 24, telex 42086 sindok a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22/32 5 50
Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje

Strokovna šola za ženske poklice zavoda žolskih sester
St. Peter 25, 9184 St. Jakob v Rožu

OBJAVA

Po odloku Deželnega žolskega sveta je na dvojezični Strokovni šoli za ženske poklice v St. Petru pri St. Jakobu v Rožu

VPISOVANJE V

1. razred 3-letne STROKOVNE ŠOLE ZA ŽENSKÉ POKLICE in v 1-LETNO GOSPODINSKO ŠOLO
SE DO 28. FEBRUARJA 1982.

Formularje za vpis lahko dobite že sedaj v žolski pisarni. Izpolnjene tiskovine je treba na šoli oddati najkasneje do 28. februarja 1982. Priložiti morate polletno žolsko obvestilo v originalu ali od žolskega ravnatelja potrjen prepis.

Prijave so možne osebno v žolski pisarni ali po telefonu (0 42 53) 343. POGOJI ZA SPREJEM v oba tipa šole je uspešno opravljena 8. žolska stopnja in delno znanje slovenščine.

Za sprejem v 3-letno strokovno šolo pa je poleg tega še potreben pozitivno opravljen pedagoško-psihološki test, ki bo 9. julija 1982 na šoli. Za obisk 1-letne gospodinske šole ta test ni potreben.

Vodstvo šole